

ERICH MARIA
REMARQUE

Soroc de viață
și soroc de moarte

Traducere din limba germană
de Emanoil Cerbu

POLIROM
2020

— Ei și tu cu cărciumărița! N-are nici o legătură una cu alta. Și afară de asta, a fost o mare decepție.

— Așa-i când vii de pe front. Prima dată se lasă totdeauna cu decepție, știe oricine.

— Nu asta am vrut să spun, frățioare. A mers foarte bine – dar n-a fost ce-am așteptat.

— Nici așa, să ceri totul dintr-o dată! făcu Feldmann. Femeia trebuie să se obișnuiască și ea.

— Tot nu m-ai înțeles. Ca femeie a fost foarte bine – numai dinspre partea sufletească am sfeclit-o. Să-ți explic. Cum spuneam, eram amândoi în pat, treaba mergea strună, când, deodată, în fierbințeala bătăliei, îmi pierd capul și-i spun Alma. Pe ea o cheamă Luise. Alma e numele neveste-mii, înțelegi.

— Înțeleg.

— A fost prăpăd, nenisorule!

— Așa îți trebuie! îi strigă subit lui Böttcher unul dintre jucătorii de cărți, de la masa unde juca. E pedeapsa meritată pentru adulterul tău, porcule! Nădăjduiesc că te-a dat afară cu surle și trompete.

— Adulter? se miră Böttcher, scăpând piciorul din mâna. Cine vorbește de adulter?

— Tu! Toată vremea! Sau te-ai și tâmpit?

Jucătorul de cărți era un omuleț mărunt, cu un cap țuguiat ca oul de găină. Îl sfredela pe Böttcher cu o privire dușmănoasă.

Böttcher se făcu foc.

— I-auzi ce idioțenie e în stare să scornească ăsta! exclamă el uitându-se la cei din jur. Singurul de-aici care vorbește de adulter ești tu! Mare gogomănie, mă! Păi adulter ar fi, părlitule, dacă nevastă-mea s-ar fi aflat aici și m-aș fi culcat cu alta. Dar nevastă-mea nu-i

aici; tocmai ăsta-i clenciul! Cum poate fi vorba de adulter? Dacă s-ar afla aici, nu m-aș culca nici mort cu cărciumărița!

— Dă-l încolo, lasă-l să vorbească! i-o tăie Feldmann. E pizmas, asta-i toată socoteala. Ei și ce s-a întâmplat după ce i-ai zis Luise?

— Luise? Nu Luise, bă! Luise o cheamă pe ea. I-am spus Alma.

— Bine, fie și Alma. Și ce-a fost după aia?

— După aia? Să nu-ți vină să crezi, neniso-rule! În loc să pufnească în râs sau să mă ia la zor, știi ce-a făcut? A început să plângă. Dar nu aşa – ci cu lacrimi cât pumnul, închipuie-ți! Femeile trupese n-ar trebui să plângă, fraților.

Reuter tuși, închise cartea și se uită la Böttcher cu o privire plină de interes.

— De ce să nu plângă?

— Nu le stă bine. Nu li se potrivește la înfătișare. Femeile grase ar trebui să râdă mereu.

— Da' ce, Alma ta ar fi râs dacă i-ai fi spus Luise? întrebă veninos jucătorul de cărți cu capul ca oul de găină.

— Dacă ar fi fost Alma în locul ei, declară Böttcher calm și cu o mare superioritate în glas, e sigur că în primul moment m-aș fi pomenit cu o sticlă de bere în scăfările. Iar după aceea, cu toate obiectele neînsurubate din casă. Iar la sfârșit, după ce mi-aș fi revenit în fire, m-ar fi tocat în aşa hal, că n-ar mai fi rămas din mine decât ghetele. Asta s-ar fi întâmplat, nepri-copșitule!

„Oul de găină“ tăcu câteva secunde. Tabloul desfășurat de Böttcher îl copleșise.

— Și pe o asemenea femeie o înseli tu? întrebă apoi cu glasul răgușit.

— Dar bine, omule, n-o însel, ce dracu! Dacă ar fi aici, n-aș putea nici măcar să mă uit la

cârciumăriță. Așa ceva nu-i adulter, mă. E legitimă apărare – atât!

Reuter se întoarse spre Graeber:

— Dar tu? Ce-ai obținut cu sticla ta de *Armagnac*?

— Nimic.

— Nimic? sări Feldmann. Și pentru asta ai dormit până la prânz ca un mort?

— Da. Dracu știe de ce sunt deodată atât de somnoros. Dacă aș pune capul pe pernă, aș putea să adorm și acum. E ca și când n-aș fi închis ochii o săptămână întreagă.

— Atunci culcă-te și dormi în continuare.

— Înțeleaptă povăță! exclamă Reuter. Povăța meșterului-în-aglioase Feldmann!

— Feldmann e un dobitoc, se amestecă în vorbă „oul de găină“, care în clipa aceea nu juca. Își irosește toată permisia dormind. Și după aceea o să i se pară că nici n-a avut-o. Tot atât de bine putea să doarmă și pe front, iar permisia s-o viseze doar.

— Ai vrea tu să fie aşa, frățioare, dar nu-i, răspunse Feldmann. E tocmai de-a-ndoaselea. Eu dorm aici și când visez, visez că sunt pe front.

— Și unde ești în realitate? întrebă Reuter.

— Unde? Aici! Altminteri unde?

— Ești sigur?

„Oul de găină“ behăi:

— Păi tocmai asta spun și eu, exclamă el. E totuna unde se află dacă doarme mereu. Numai că măgarul nu știe asta.

— Nu-i totuna unde mă trezesc, deștepților! se aprinse Feldmann, brusc supărat și se întinse din nou în pat.

Reuter se întoarse acum spre Graeber:

cârciumăriță. Așa ceva nu-i adulter, mă. E legitimă apărare – atât!

Reuter se întoarse spre Graeber:

— Dar tu? Ce-ai obținut cu sticla ta de *Armagnac*?

— Nimic.

— Nimic? sări Feldmann. Si pentru asta ai dormit până la prânz ca un mort?

— Da. Dracu știe de ce sunt deodată atât de somnoros. Dacă aș pune capul pe pernă, aș putea să adorm și acum. E ca și când n-aș fi închis ochii o săptămână întreagă.

— Atunci culcă-te și dormi în continuare.

— Înțeleaptă povăță! exclamă Reuter. Povăța meșterului-în-aglioase Feldmann!

— Feldmann e un dobitoc, se amestecă în vorbă „oul de găină“, care în clipa aceea nu juca. Își irosește toată permisia dormind. Si după aceea o să i se pară că nici n-a avut-o. Tot atât de bine putea să doarmă și pe front, iar permisia s-o viseze doar.

— Ai vrea tu să fie aşa, frățioare, dar nu-i, răspunse Feldmann. E tocmai de-a-ndoaselea. Eu dorm aici și când visez, visez că sunt pe front.

— Și unde ești în realitate? întrebă Reuter.

— Unde? Aici! Altminteri unde?

— Ești sigur?

„Oul de găină“ behăi:

— Păi tocmai asta spun și eu, exclamă el. E totuna unde se află dacă doarme mereu. Numai că măgarul nu știe asta.

— Nu-i totuna unde mă trezesc, deștepților! se aprinse Feldmann, brusc supărat și se întinse din nou în pat.

Reuter se întoarse acum spre Graeber:

— Bine. Chiar de aşa ceva şi am nevoie.

Se lăsase ceată. Graeber se opri pe podul care ducea peste râu. Apa era împestrițată de sfărâmături și se rostogolea neagră și lenesă printr-un talmeș-balmeș de grinzi și obiecte casnice. Dincolo se înălța mohorâtă, din pâcla alburie, silueta școlii. Graeber se uită câtva timp într-acolo, coborî apoi de pe pod și o luă pe o străduță care ducea de-a dreptul în curtea școlii. Poarta mare, de fier, era jilavă de ceată și stătea larg deschisă. Graeber intră. Curtea era pustie. Nu se vedea țipenie: nici nu se aștepta la altceva la ora asta târzie. Străbătu curtea până la malul gârlei. Trunchiurile castanilor suiau întunecate în negură, de parcă ar fi fost de cărbune. Sub ei se aflau bănci umede. Graeber își aminti că șezuse de multe ori acolo. Nimic din ce visase atunci nu s-a înfăptuit. Din școală plecase de-a dreptul la război.

Câtva timp își atînti privirea asupra gârlei. Un pat rupt, adus de apă, fusese aruncat la mal. Ca niște bureți mătăhăloși se buluceau într-însul perne grele, ude. Pe Graeber îl răzbi frigul. Se răsuci și, făcând cale întoarsă, se opri în fața clădirii școlii. Aici încercă ușa de la intrare. Nu era încuiată. O deschise și intră cu pași șovăitori. În sala din față se opri și privi în jur. Îl izbi mirosul apăsatelor de școală și zări scara pe jumătate întunecată și ușile vopsite în culori închise, care duceau spre aulă și spre cancelarie. Nu simțea nimic. Nici măcar dispreț sau ironie. Se gândi la Wellmann. „Nu-i recomandabil să te întorci în trecut”, iî spusesese. Avusese dreptate. Graeber nu simțea decât un mare gol. Experiența dobândită după plecarea din școală răsturnase tot ce învățase pe băncile ei. Nimic nu mai rămăsese. Faliment total.

Întoarse spatele și ieși. În dreapta și în stânga ușii de la intrare zări câte o placă comemorativă în cinstea celor căzuți. Pe cea din dreapta o cunoștea: era încchinată morților din întâiul război mondial. În zilele când se țineau congresele partidului, placa era împodobită cu crengi de brad și cu frunze de stejar, iar Schimmel, directorul școlii, rostea în fața ei discursuri inflăcărate despre revansă, Germania Mare și ispășirea care va veni. Schimmel avea o burtă mare, moale și era totdeauna lac de sudoare.

Placa din stânga era nouă. Graeber n-o cunoștea. Amintea de morții din războiul actual. Graeber citi numele. Erau multe; dar placa era mare, iar alături se mai lăsase loc pentru încă una.

Afară, în curte, dădu peste portar.

— Dorîți ceva? întrebă bătrânul.

— Nu, nu doresc nimic.

Și Graeber își urmă drumul. Dar deodată îl fulgeră un gând. Se întoarse.

— Știi cumva unde stă Pohlmann? îl întrebă pe portar. Domnul Pohlmann, care a fost profesor la școala asta.

— Domnul Pohlmann nu mai e profesor.

— Știu. Dar unde stă?

Portarul se uită grijuliu în jur.

— Nu-i nimeni să te audă, îl liniști Graeber. Unde stă?

— Pe vremuri stătea în piața Jahn, la numărul 6. Dacă mai stă și azi acolo, n-ăș putea să vă spun. Ați fost elev la școala asta?

— Da. Dar Schimmel – directorul – mai e aici?

— Bineînteles, răsunse portarul cu mirare. Firește că e încă aici. De ce să nu fie?

— Așa-i, încuvîintă Graeber. De ce să nu fie?